

ELY:n syksyn 2020 tiedote valkopoiskihanhien viljelyksille aiheuttamista vahingoista

Syksyllä 2020 valkopoiskihanhien aiheuttamien viljelysvahinkojen tarkastuksesta sekä korvaushakemusmenettelyn neuvonnasta päävastuun ottavat kuntien maaseutupalvelut. Lisäksi ELY:n luonnonsuojeluasiantuntijat toimivat yhteistyössä maaseutuviranomaisten kanssa tarkistaen lintujen aiheuttamien vahinkojen laajuuden ja laativat lausunnon maanviljelijöiden vahingonkorvaushakemusta varten.

ELY-keskus on hankkinut kaksi automaattisesti toimivaa Agrilaser-karkotinta, joiden testaus keväällä 2020 jäi hyvin vähäiseksi teknisten ongelmien ym. takia. Testaus on tarkoitus aloittaa samoilla kohteilla uudestaan syksyllä 2020, jolloin laitteiden käyttöön saadaan maastokoulutus, jos uusia koronarajoituksia ei sitä ennen tule. Laite lähettää vihreää lasersädettä, joka on vaaraton, mutta se on laitevalmistajan mukaan tehokas karkotusmenetelmä lähes kaikille lintulajeille.

ELY:n sekä Luonnonvarakeskuksen (LUKE) kokemusten mukaan hanhien häirintä tehoaa jossakin määrin heti hanhien saavuttua alueelle, ja paras tulos saavutetaan, jos hanhia pystytään tässä vaiheessa hätistelemään pellolta pois useasti saman päivän aikana. Ikävä kyllä, hanhimäärien kasvaessa ja hanhien tottuessa pelottimiin ja häirintään mikään tähän mennessä hyvin testattu karkotusmenetelmä ei yleensä enää tehoa toivotusti.

Hanhia hätisteltäessä pois tietyltä peltoalueelta olisi hyvä, että niille olisi vaihtoehtoinen kohde, minne laskeutua ja ruokailla, sillä muutoin hanhet vain päätyvät naapurin ongelmaksi. Lisäksi hanhet kuluttavat hätisteltynä lennellessään enemmän energiaa ja siten joutuvat syömään viljelyksillä entistä pidempään. Siksi syksyllä olisi toivottavaa, että puitujen viljapeltojen syyskyntöjä voitaisiin viivästyttää mahdollisimman pitkälle syksyyn, jotta hanhille olisi enemmän mainittuja vaihtoehtoisia ruokailualueita.

ELY:n tarkemmat toimintaohjeet valkopoiskihanhien ja muiden rauhoitettujen lintujen aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisyyn ja vahingonkorvausten hakemiseen löytyvät liitteestä 1.

Liite 1. Toimintaohjeet rauhoitettujen lintujen aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisyyn ja vahingonkorvausten hakemiseen

- Rauhoitettujen lintujen aiheuttamia vahinkoja voidaan ennaltaehkäistä ja vahinkoja pienentää suunnitelmallisella ja oikealla toiminnalla. Luonnonsuojelulailla rauhoitetusta linnuista korppi, kalalokki, kurki, laulujoutsen ja valkoposkihanhi aiheuttavat vuosittain vahinkoja maakunnassamme. Rauhoitettuihin lajeihin liittyvät asiat kuuluvat ELY-keskukselle ja rauhoittamattomat tai metsästyslailla rauhoitetut lajit Suomen riistakeskukselle. Valkoposkihanhi on ollut viime vuosina pahin tuhojen aiheuttaja ja oheisessa ELY-keskuksessa laaditussa ohjeistuksessa keskitytään etupäässä niiden aiheuttamien vahinkojen torjuntaan, mutta ohjeet pätevät pitkälti myös muille lajeille.
- Vahinkoja voidaan torjua passiivisilla tai aktiivisilla karkottimilla, viljelykasvin valinnalla ja viljelykierron suunnittelulla.
- Passiivinen karkottaminen (=paikallaan olevat laitteet, joissa ei esim. valo- tai ääniefektiä) ei yleensä vaadi poikkeuslupaa mutta aktiivinen karkottaminen (=liikkuvat laitteet, ääni ja valo) ja muu häirintä vaativat ELY-keskuksen poikkeusluvan. Tosin passiivinen karkottaminenkin vaatii poikkeusluvan erityisillä lintualueilla, kuten esim. Natura-alueilla. Luvan myöntää Varsinais-Suomen ELY-keskus. Normaaliin viljelykiertoon liittyviä toimia ei katsota aktiiviseksi karkottamiseksi, mutta mikäli lintuja hätistellään puhtaasti hätistelytarkoituksessa, vaatii tämä poikkeusluvan.
- Mikäli ongelmiin ei ole löydettävissä muuta tyydyttävää ratkaisua voi rauhoitettujen lintujen tappamiseen hakea poikkeuslupaa ja esim. korpille lupia on myönnettykin.
- Torjuntatoimiin tulisi ryhtyä ennen lintujen saapumista tai mahdollisimman nopeasti niiden ilmaannuttua pelloille. Torjunnassa tulisi käyttää eri menetelmiä samanaikaisesti jotta linnut eivät ennätä tottua torjuntalaitteisiin. Samalla paikalla olevat laitteet menettävät helposti tehonsa. Lintuja voidaan torjua passiivisesti asettamalla pelloille linnunpelättimiä, kaasutäytteisiä ilmapalloja, kiiltäviä esineitä, verkkoaidoilla jne. Aktiivisia välineitä ovat esim. valo- ja äänikarkottimet sekä radio-ohjattavat lennokit ja kopteri.
- Pohjois-Karjalan ELY-keskus tiedottaa maanviljelijöitä valkoposkihanhiin saapumisesta kuntien maaseutuviranomaisten kautta. ELY-keskuksesta saa neuvoja ja apua vahinkojen ennaltaehkäisyyn, lintujen karkottamiseen ja korvauksiin liittyvissä kysymyksissä (yhteystiedot alla). Suurista lintukerääntymistä olisi hyvä tehdä ilmoitus sähköpostilla (harri.kontkanen@ely-keskus.fi), vaikka ne eivät vahinkoja aiheuttaisikaan. ELY-keskuksen luonnonsuojelupuolen viranomaiset (2 henkilöä) avustavat kuntien maaseutuviranomaisia satovahinkojen todentamisessa.
- Pohjois-Karjalassa tehdyssä selvityksessä ei lintujen ulostusnäytteistä löydetty taudinaiheuttajia mutta eläinten juoma- ja ruokintapaikat tulisi varmuuden vuoksi suojata tai siivota lintujen ulosteista.
- Mikäli rauhoitetut linnut aiheuttavat vahinkoja, kannattaa niistä hakea korvausta ELY-keskuksesta. Hakemuslomakkeita saa kuntien maaseutuviranomaisilta (<https://www.kitee.fi/vahinkokorvaukset>). Avustukset maksetaan Ruokaviraston antamien normisatojen ja yksikköhintojen perusteella eikä niissä ole ns. omavastuuosuutta. Vahingoista on tehtävä hakemus 31.5. tai 31.12. mennessä. Avustukseen tulee liittää kunnan maaseutuviranomaisen tai ELY-keskuksen asiantuntijan lausunto.

Lisätietoja Pohjois-Karjalan ELY-keskus;

Saara Heräjärvi (vahingonkorvauksiin liittyvät asiat), puh. 02950 26189, saara.herajarvi@ely-keskus.fi sekä

Harri Kontkanen (lintuihin liittyvät muut asiat), puh. 02950 26143, harri.kontkanen@ely-keskus.fi